

3.5 Bajky

Téma	BAJKY
Mezipředmětové vazby	Literatura, sloh, výtvarná výchova
Věk žáků	6. až 9. třída
Časová dotace	5 vyučovacích hodin
Potřebné pomůcky	Texty, psací potřeby, výtvarné potřeby, potřeby na šití
Získané dovednosti a znalosti	Tvorba a náležitosti komiksu, ruční šití – druhy stehu, rozvoj kreativity
Poznámky pro učitele	
Zdroje	Wikipedie, knihy bajek
Autor	Kateřina Zlochová

BAJKY

OTÁZKY A ÚKOLY

1. V hodině literatury si zopakujte epický útvar „bajka“. Přečtěte si následující bajky a doplňte k nim správné ponaučení.

LIŠKA A ČÁP

Jednou pozvala liška čápa na hostinu. Uvařila dobrou kaši a trochu jí dala na mělký talířek.

Pobízela čápa: "Jez, čápe, jen jez! Jiné jídlo nebude."

Čáp sem tam kloval po talířku. Ale nic do zobáku nemohl nabrat. Zatím liška kaši lízala a lízala. Za chvíli na talíři nic nezbylo. Liška snědla kaši sama.

Čáp řekl: "Zítra budu vařit zase já. Zajdi ke mně na oběd, liško!"

Druhý den přišla liška k čápo. Čáp dal jídlo do láhve. Řekl: "Jez, liško, jen jez! Jiné jídlo už nebude."

Jídlo pěkně vonělo. Liška čichala a olizovala se. Pobíhala kolem láhve, ale do láhve nemohla. Zatím čáp zobákem nabíral a nabíral. Za chvíli v láhvi nic nezbylo. Čáp snědl všechno sám.

Liška se zlobila. Myslila, že se nají na celý týden. Teď půjde domů hladová.

LEV A MYŠ

Král džungle - mocný lev odpočíval po jídle, když mu před nosem proběhla malá myška. Lev vymrštil tlapu a myšku chytil. Chtěl ji rozmačkat za to, že rušila jeho klid. Myška začala prosit: "Nezabíjej mne, mocný lve, někdy ti třeba pomůžu zase já." Lva pobavila její řeč, jak by mu malá liška mohla pomoci! Ale myšku přece jen pustil.

Zanedlouho přišli do džungle lovci a chytili lva do sítě. Bezmocný lev se svíjel v síti na zemi. Zatímco lovci poodešli, potichu přišla malá myška a řekla lvovi: "Neboj se, já ti pomohu, jsem ti přece zavázána." Lev si jen smutně povzdechl, nevěřil jí. Ale myška už svými ostrými zoubky hryzala síť a rychle se jí podařilo překousat několik provazů, až díra byla dostatečně velká a lev přes ni mohl utéci.

LIŠKA A VRÁNA

Hladová liška se potulovala po kraji. Nikde nebylo nic k snědku. "Kdybych někde sehnala kousek sýra", řekla si. A ku podivu, zrovna v té chvíli nad ní zakroužila vrána, a v zobáku měla pěkný kus sýra, který právě ukradla z okna v jednom domě. Sedla si na větev a začala si na sýru pochutnávat. Hladová liška přemýšlela, jak se dostat k chutnému soustu vysoko nad ní. To by ale nebyla mazaná liška, aby si nedovedla poradit. Začala vráně lichotit: "Jaký jsi to krásný pták! Tvé peří se leskne jako stříbro, je hebké jako hedvábí! Tvůj postoj je vskutku královský. Měla bys být králem všech zvířat. Jistě i tvůj hlas je překrásný, umíš zpívat?"

Vrána se pýchou už nadouvala, a chtěla ukázat, že zpívat umí. Jakmile otevřela zobák, kus sýra jí vypadl, liška jej zachytila a utíkala do své nory, aby si na něm pochutnala.

ZAJÍC A ŽELVA

Zajíc není příliš statečný. Když mu hrozí nebezpečí, dá se na útěk a spoléhá se, že ho rychlé nohy donesou do bezpečí. Běhá jako vítr a rád se ostatním vychloubá, že ho ještě nikdo nedokázal předběhnout.

Jednou zajíc potkal želvu. Chvíli ji pozoroval, jak se pomalu sune po cestě a na zádech nese těžký krunýř, a přišlo mu to k smíchu.

„Hej, želvo,“ zavolal, „jak se můžeš takhle loudat? Přidej do kroku!“

Nevadí ti, že budeš všude poslední?“

„Když bude třeba, dokážu být i první,“ odpověděla želva a svým pomalým tempem pokračovala v cestě.

To ti nevěřím, mě bys nikdy nepředběhla, každý ví, že já jsem nejrychlejší ze všech. Chceš si dát se mnou závod, abych ti to dokázal?“

„Proč ne,“ řekla želva, „bude legrace.“ Zlobilo ji, jak se zajíc vychloubá.

Když zajíc rozhlásil mezi ostatními zvířaty, že bude závodit se želvou v běhu, sešlo se na místě startu mnoho zvědavců. Nikdo nepochyboval o tom, že zajíc vyhraje, a divili se, že se želva pouští do předem prohraného závodu.

Liška stanovila, odkud závodníci vyběhnou a kde bude cíl závodu.

Zajíc se želvou se postavili na start a liška dala povel „vpřed“.

Želva se snažila běžet, jak nejrychleji dovedla, ale kde už byl zajíc! V půlce závodu se zajíc ohlédl a viděl, že želva udýchaně ťape daleko za ním.

„Mám ještě dost času, odpočinu si. Počkám, až bude želva blízko u cíle, a pak ji lehce předběhnu.“

Natáhl se do stínu keře, který rostl u cesty, a čekal na želvu. Ale po chvíli ho přemohl spánek. Zajíc spal, jako by ho do vody hodil. Když se probudil, slunce už zapadalo.

„To jsem ale dlouho spal,“ pomyslel si. „Kde je asi želva?“

Podíval se a viděl, že želvě zbývá do cíle už jen několik krůčků. Zvířata shromážděná u cíle želvu hlasitě povzbuzovala.

„To by bylo, abych nechal želvu vyhrát,“ řekl si zajíc a zběsile se za ní rozběhl. Ale ouha! Želva právě posledním krůčkem překročila cílovou čáru. Udýchaný zajíc ji už nestačil předběhnout.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Všichni diváci provolávali želvě slávu, přáli jí zasloužené vítězství a obdivovali její snahu a vytrvalost. Zajíc, který se vždycky chlubil, že je ze všech nejrychlejší, byl teď všem jen pro legraci. Pochopil, že vytrvalost je někdy důležitější než rychlost a že by žádného soupeře neměl podceňovat.

2. V hodině výtvarné výchovy si vyberte z některé bajky jedno ze zvířat. Vytvořte návrh prstového maňáska. Maňáska lze ušít (cvičení jednotlivých stehů při šití ručně), případně lze slepit kraje tavnou pistolí. Dále můžete zdobit a domalovat dle vlastní fantazie.

3. V hodině slohu vyberte jednu z bajek (lze pracovat samostatně i ve dvojicích). Vybranou bajku zpracujte jako komiks. Rozdělte si čtvrtku na čtyři až osm polí pro jednotlivé obrázky. Nezapomeňte používat „textové bubliny“. Bajku můžete zdramatizovat.

ŘEŠENÍ

1. Bajka - zvířata jednají a mluví jako lidé. Z tohoto jednání vyplyne nějaké poučení či kritika chyby. Jednotlivá zvířata tím získávají lidské vlastnosti, jež se pro ně stávají typické (např. liška je chytrá, až vychytralá, osel hloupý, vrána důmyslná). Cílem bajky je kritizovat konkrétní společenské nešvary, působit na lidi a vychovávat je k odstranění těchto nešvarů. Nejčastěji se tak děje humornou formou.

LIŠKA A ČÁP - Ponaučení: Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.

LEV A MYŠ - Ponaučení: I slabý může pomoci silnému.

LIŠKA A VRÁNA - Ponaučení: Dej si pozor na lichotky, málokdy jsou myšleny vážně.

ZAJÍC A ŽELVA - Ponaučení: Kdo dokáže jít vytrvale za svým cílem, vyhrává.

2. Maňásci dle vlastní fantazie

3. Bajka – Rozvržení čtvrtky obdobným způsobem, jaký je naznačen na následující straně.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

